

На основу члана 15 став 1. и члана 17 Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, број 101/05), у Јавном комуналном предузећу „Водовод Златибор“ Чајетина, ул. Александра Карађорђевића 6/а, директор предузећа доноси

П Р А В И Л Н И К О СРЕДСТВИМА ЛИЧНЕ ЗАШТИТЕ НА РАДУ И ЛИЧНОЈ ЗАШТИТНОЈ ОПРЕМИ

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Ради заштите организма и делова тела, лицима која су за време рада изложена одређеним врстама опасности и штетности, стављају се на располагање средства личне заштите (у даљем тексту: средства), односно ставља се на располагање лична заштитна опрема (у даљем тексту: опрема), ако се дејство опасности и штетности не може другим мерама заштите на раду отклонити.

Радови на којима се користе средства и опрема, услови које у погледу материјала, димензија и облика мора да испуњава средство односно опрема, као и одређене врсте опасности и штетности чијем су дејству лица на раду изложена – одређује се овим правилником.

II СРЕДСТВА И ОПРЕМА

1. Заједничке одредбе

Члан 2.

Материјал од ког се израђују средства и опрема, односно њихови делови, не сме неугодно мирисати, надраживати кожу и отпуштати боју.

Средства, односно опрема која се употребљава на радним местима на којима постоји опасност од пожара, мора бити израђена од негоривог материјала или од тешко запаљивог материјала.

Средства, односно опрема која се употребљава на радним местима на којима може доћи до механичког, електричног, топлотног или сличног удара, мора бити довољно отпорна према кидању, удару и лому, односно електричној и топлотној проводљивости.

Поред испуњавања услова из става 1 до 3 овог члана, материјал од ког се израђују средства и опрема мора бити довољно отпоран према корозији, промени температуре и дејству дезинфекционих средстава.

2. Средства и опрема за заштиту главе

Члан 3.

Ради заштите главе од пада предмета или удара, лицима која врше такве радове даје се на коришћење заштитни шлем.

Члан 4.

Заштитни шлем мора потпуно покривати горњи и задњи део лобање и мора имати обод за заштиту чела и врата. Шлем мора имати угодну колевку, која се може подешавати према величини главе и мора са обе стране имати траке за везивање испод браде, које омогућавају чврсто лежање шлема на глави.

Заштитни шлем мора бити израђен од материјала који није запаљив и који је отпоран према удару и дејству воде, киселине и топлоте, са УВ стабилизатором.

Заштитни шлем мора, поред услова из става 1 до 2 овог члана, испуњавати и техничке услове прописане важећим српским стандардима.

Члан 5.

Ради заштите главе од прашине и штетног сунчевог зрачења, дају се на коришћење капе, качкети од памука (100%) са траком за подешавање обима, универзалне величине.

Средства, односно опрема из става 1 овог члана мора бити лагана и угодна за ношење и погодна за повремено прање.

Члан 6.

Ради заштите главе од хладноће дају се на коришћење зимске водонепропусне капе, са заштитом за уши, полиестер/ПВЦ са фланелском поставом, или плетена зимска капа од 100% акрила, погодна за ношење у зимским условима.

3. Средства и опрема за заштиту очију и лица

Члан 7.

Ради заштите очију при радовима који се врше ручно на којима постоји опасност повреде од ситних честица које долећу мањим брзинама из чеоног правца – лицима која врше такве радове дају се на коришћење заштитне наочари.

Ради заштите очију при грађевинским радовима, машинским радовима, физичким радовима, руковању грађевинским машинама, на којима постоји опасност повреде од ситних и крупних честица које долећу већим брзинама из чеоног и бочног правца – лицима која врше такве радове дају се на коришћење заштитне наочари.

Ради заштите очију при раду у лабораторији где постоји опасност од распрскавања или експлозије агресивних и нагризајућих течности дају се на коришћење заштитне наочари.

Заштитне наочари састоје се од обичног (стандардног) оквира (мекани ПВЦ рам) и провидних стакала односно другог провидног материјала (поликарбонатског стакла).

Уместо провидног стакла могу се, по потреби, у оквир наочара уградити корекциона стакла, али само по путу лекара специјалисте.

Члан 8.

Ради заштите очију од јаке светлости, летећих варница и слабијег топлотног и ултраљубичастог зрачења, као и од летећих честица, при радовима на гасном или електроотпорном варењу и при радовима на електролучном варењу које не захтева засењење веће од броја 6 према важећем југословенском стандарду – ЈУС 3.Б1.030 – лицима која врше такве радове дају се на коришћење заштитне наочари с тамним стаклом које могу бити и на преклоп (бравар, аутомеханичар...), или ручна варилачка маска од полипропилена са ручицом са унутрашње стране стакла.

Спољашња површина заштитних наочара мора бити глатка и заобљена. Оквири, окулари и еластичне траке заштитних наочара морају бити израђени тако да омогућавају удобно и несметано ношење наочара у току пуног радног времена.

4. Средства и опрема за заштиту органа за дисање

Члан 9.

Ради заштите органа за дисање за време рада у атмосфери загађеној штетним гасовима и другим аеросолима (дим, магла, прашина) у концентрацијама изнад максимално допуштених концентрација (МДК) прописаних важећим српским стандардима – лицима која

раде у таквој атмосфери дају се на коришћење одговарајућа средства односно опрема за заштиту органа за дисање, и то:

- 1) маска за заштиту органа за дисање од грубе, неагресивне и неотровне прашине (грађевински послови);
- 2) маска за заштиту органа за дисање од fine индустријске прашине или од штетних пара у мањим концентрацијама (запослени на постројењу за пререду воде, водоинсталатери, канализатори, физички радници);
- 3) гасна маска за заштиту органа за дисање од штетних гасова, паре, дима, магле и прашине, и то за употребу у радној атмосфери која не сме да садржи мање од 16% кисеоника и за коју се приближно зна да концентрација штетних аеросола у њој не прелази границе концентрација при којима се врши испитивање цедила тих маски, прописане важећим српским стандардима (за манипулацију са гасовитим хлором).

Члан 10.

Средства и опрема за заштиту органа за дисање из Члана 9. овог правилника не смеју за време употребе отежавати нормално дисање и морају бити подешени за брзу и лаку употребу. Ова средства и опрема морају испуњавати и техничке услове прописане важећим српским стандардима.

5. Средства и опрема за заштиту руку

Члан 11.

Ради заштите руку од одређених опасности или штетности дају се на коришћење, зависно од врсте рада, заштитне рукавице, и то:

- 1) Плетене или платнене, памучне, са еластичним манжетнама, еластичне, хрпаве, противклизне, не иритирају кожу, са повећаном паропропусношћу, издржљиве, пријањање уз руку, на длану и прстима слој веома флексибилне гуме, у складу са стандардом EN 388 3131(или одговарајући), за заштиту руку од механичких повреда (убода, посекотина, огреботина, опекотина и сл.) при радовима које врше бравари, грађевинци, руковаоци грађевинским машинама, возачи, запослени на постројењу за прераду воде, водоинсталатери, канализатори, инкасанти, чувари, физички радници.
- 2) Обичне кожане рукавице – за заштиту руку од механичких повреда (убода, посекотина, огреботина, опекотина и сл.) при радовима које врше бравари, грађевинци, руковаоци грађевинским машинама, возачи, запослени на постројењу за прераду воде, водоинсталатери, канализатори, инкасанти, чувари, физички радници, ако постоји опасност од таквих повреда. Говеђа кожа обострано, са пет прстију, са манжетнама, у складу са стандардом EN 388 3232 (или одговарајући), ојачање од говеђег шпалта на длану, палцу и кажипрсту. Овакве рукавице могу бити комбиноване и са текстилним материјалом, кожа треба да буде мекана а текстилни материјал памучни.
- 3) Рукавице за домаћинство, латекс, флокиране, за послове чишћења, за заштиту руку од штетног дејства влаге, нагризајућих материјала, слабих концентрација отрова, заразних материја, етера, алкохола и сличних штетних материја.
- 4) Рукавице мочене у ПВЦ са нитрилом, памучна основа, пружају заштиту од механичких и хемијских ризика, са ПВЦ рукавом, дужина је 35cm, отпорне су на киселине и базе и имају специјални противклизни посип на длану, у складу са стандардом EN 374:03 AKL, EN388:03 4121 (или одговарајући), предвиђене за послове канализатора, водоинсталатера, физичких радника.
- 5) Рукавице од винила, пудерисане, без силикона, погодне за рад у лабораторији.

Материјал употребљен за израду заштитних рукавица из става 1 овог члана, као и облик заштитних рукавица, морају одговарати сврси заштите и испуњавати техничке услове прописане важећим српским стандардима.

6. Средства и опрема за заштиту ногу

Члан 12.

Ради заштите стопала од одређене опасности, даје се на коришћење, зависно од врсте рада, заштитна обућа, и то:

- 1) дубока и плитка ципела (зимска и летња ципела), заштитна или радна, са челичном (композитном) капом или без ње, у зависности од радног места, отпорна на уља, нафту и киселине, водоодбојна кожа, полиуретански ђон, удобна за ношење.
- 2) кломпе са полиуретанским ђоном (беле или црне)
- 3) гумене чизме, отпорне на топлоту, пробијање, цепање и абразију, са челичном капом или без ње, у зависности од радног места
- 4) радне ПВЦ чизме, постављене, противклизни ђон отпоран на уља и угљоводонике, са челичном капом или без ње, у зависности од радног места.

Заштитна обућа се набавља у зависности од посла који се обавља, у складу са препорученим роковима из Табеле 1, која је саставни део овог правилника.

Набавка летњих заштитних ципела искључује набавку кломпи и обратно, набавка кломпи искључује набавку летњих заштитних ципела.

За радна места магационер, диспечер, чувар, чувар-диспечер, водоинсталатер, помоћник водоинсталатера, инкасант на терену, канализатор, физички радник, возач Ц категорије, руковалац грађевинских машина, инкасант-водоинсталатер, ауто-механичар, због природе посла потребно је извршити набавку заштитних ципела са челичном капом. За остала радна места оставља се могућност избора, заштитна обућа или радна обућа, са или без челичне капе.

Члан 13.

Средства и опрема из Члана 12 овог правилника не смеју за време рада изазивати жуљење или знојење ногу односно друге тегобе при раду и кретању.

Средства и опрема из Члана 12 овог правилника морају испуњавати и техничке услове прописане важећим српским стандардима.

7. Средства и опрема за заштиту тела

Члан 14.

Ако је у току рада тело радника стално изложено биолошком штетном дејству технолошких процеса (прљавштини, прашина, влази, високој и ниској температури) – даје се на коришћење радницима заштитна одећа, и то:

- 1) радно одело – одело од платна (кепера и сл.) кроја комбинезона, или полукомбинезона и блузе или из два дела (блуза и панталоне), водоодбојан и уљоодбојан материјал, комбинација полиестера и памука, или само памук, у зависности од радног места и договора са запосленима, 235-300g/m², рефлектујући детаљи за повећану видљивост и ојачања на местима изложеним већем хабању, са више практичних џепова, са штепаним улошком за рад у зимским условима, за рад на машинама и за рад при коме је радник изложен прљању или прашина, и то за следећа радна места: референт за одржавање и надзор управљачког система, чувар, диспечер, запослени у грађевинској оперативи, водоинсталатер, инкасант, руковалац мерне и ГИС технологије, физички радник, возач, руковалац грађевинским машинама, запослени у месним водоводима;
- 2) заштитно одело од импрегнираног непромочивог платна (негумираног), полиестер/ПВЦ, водоотпорно и паропропусно, за комунални рад, рад у водоводној и канализационој мрежи, за рад у мокрим јамама и то за следећа радна места: водоинсталатер, помоћник водоинсталатера, канализатор, физички радник. Ово одело се у зависности од потребе посла и изложености негативним климатским условима може користити и на осталим радним местима. Набавка ове врсте заштитног одела

врши се према препоруци непосредних руководилаца и лица за безбедност и здравље на раду и одобрењу Директора ЈКП „Водовод Златибор“.

3) радни мантил од памучног платна (кепера и сл.), за радно место технолог и лаборант у белој боји и за радно место магационер, руководилац службе за прераду и дистрибуцију воде, референт за одржавање и надзор управљачког система у плавој боји;

4) радна кецеља, (памук, полиестер) универзална величина, 260g/m^2 , за радно место кафе куварице, хигијеничарке;

5) летња мајица, 100% памук, од 135g/m^2 – 170g/m^2

6) заштитни прслук (водонепропусни, термоизоловани, термостављен, памук/полиестер, са практичним џеповима), намењен за рад при хладнијим временским условима као заштита од хладноће при изласку на терен и као додатна заштита уз зимску заштитну одећу;

7) флуо прслук са рефлектујућим тракама (са чичак траком универзалне величине);

8) заштитна варилачка кецеља са подесивим шналама за радно место, водоинсталатера, помоћника водоинсталатера, канализатора;

9) гумирани комбинезон са капуљачом и заштитним манжетнама на рукавима и ногавицама, отпоран на растворе киселина и база, погодан за употребу у комуналним службама и пословима везаним за канализацију.

Члан 15.

Заштитна одећа из члана 14 овог правилника, зависно од врсте заштите којој је намењено, мора испуњавати следеће услове:

1) материјал (платно, кепер и сл.) од ког је израђено заштитно одело из Члана 14 тачка 1 овог правилника мора бити од ткања које спречава лако продирање воде, прашине, боје, мазива, и других штетних материја до коже радника и које је у прању постојано;

2) заштитно одело за рад на машинама са ротирајућим и покретним деловима мора налегати тесно на тело. Крајеви рукава капута и ногавице панталона морају бити привијени уз тело помоћу трака или дугмади или на други погодан начин;

3) заштитно одело од импрегнираног и непромочивог платна не сме пропуштати воду у нормалним условима коришћења;

Набавка заштитне одеће из Члана 14 врши се у складу са препорученим роковима из Табеле 1.

Набавка заштитне варилачке кецеље врши се по потреби, а могу је користити више запослених за обављање истих или сличних послова.

8. Средства и опрема за заштиту од неповољних атмосферских утицаја

Члан 16.

Радницима који су при раду на отвореном простору изложени неповољним атмосферским утицајима (киша, снег и сл.), дају се на коришћење средства односно опрема за заштиту од неповољног дејства атмосферских утицаја, и то:

1) кишна кабаница или кишно одело од гумираног или импрегнираног непромочивог материјала, спреда отворена – за заштиту при раду на отвореном простору, за заштиту од кише и ветра, полиестер или ПВЦ, варени и шивени шавови, склопива капуљача, практично паковање.

Набавка кишне кабанице врши се у зависности од посла који се обавља, у складу са препорученим роковима из Табеле 1, која је саставни део овог правилника.

9. Средства и опрема за заштиту од дављења у води

Члан 17.

Ради заштите од пада у воду и дављења при радовима изнад воде или на води – лицима која врше такве радове даје се на коришћење заштитни појас.

Заштитни појас може бити израђен од гумираног текстила, гуме, пластичне масе или од металних кутија и мора сигурно држати изнад воде човека нормалне телесне тежине.

Набавка заштитног појаса врши се по потреби.

10. Одржавање средстава и опреме

Члан 18.

Средства и опрема која се користи у складу са овим правилником, морају се одржавати стално у исправном стању.

Оштећена, поцепана, односно од употребе дотрајала средства и опрема која се не могу поправити, морају се расходовати односно уништити.

Члан 19.

Средства односно опрема која се ставља непосредно на главу (шлем, капуљача и др.) мора се после сваке употребе дезинфиковати и прати, ако исто средство односно исту опрему користе више лица.

Члан 20.

Средства односно опрема од текстила и коже, као што су заштитна одећа и обућа и делови такве одеће односно обуће, које се користи за рад са загађујућим или отровним материјама, морају се редовно дезинфиковати и прати зависно од врсте материјала од ког је израђена и степена штетности од чијег дејства штити радника при раду.

Члан 21.

На свим средствима личне заштите на раду и на личној заштитној опреми мора бити видно истакнут лого фирме штампом или везом где је то могуће.

III ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

Средства и опрема, прописана овим правилником мора се наменски користити у току радног времена (на основу члана 35, Закон о безбедности и здрављу на раду).

Члан 23.

Средства и опрема, прописана овим правилником, не смеју се користити ван радног времена (на основу члана 120, Правилник о безбедности и здрављу на раду ЈКП „Водовод Златибор“), или поклањати трећим лицима, јер тиме се нарушава углед предузећа.

Члан 24.

Пре почетка рада, корисник средстава и опреме за личну заштиту на раду, мора их прегледати и у случају уочених недостатака извести свог претпостављеног (на основу Члана 51. Правилника о безбедности и здрављу на раду ЈКП „Водовод Златибор“)

Члан 25.

Корисници средстава и опреме прописаних овим правилником морају се придржавати одредби овог правилника.

Послодавац је у обавези да изврши набавку средстава и опреме према овом правилнику. Динамика набавке се врши према препорученим роковима из Табеле 1 која чини саставни део овог Правилника.

Члан 26.

Директор ЈКП „Водовод Златибор“ има право да у зависности од повећаних или смањених потреба за заштитним средствима и опремом прилагоди набавку истих без обзира на препоручене рокове набавке из Табеле 1.

**Директор ЈКП „Водовод Златибор“
Раде Јовановић**